

אודות הפיוט

(אותיות דליבא, מאמר קפא - מאדמו"ר הרב"ש)

תְּרַחֵם צִיּוֹן כְּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ וּתְכַוְּנֶנָּה כְּאֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ. תִּמְהַר יְשׁוּעָה וְתַחֲשֵׁב גְּאֻלָּה וְתִשׁוּב
לִירוּשָׁלַיִם בְּרַחֲמִים רַבִּים.
(קִינּוֹת לַיַּל תְּשׁוּעָה בַּבַּב)

הפיוט "תרחם ציון" הינו הבית האחרון החותם את הקינה החמישית והאחרונה לליל תשעה באב: "עד אנה בכיה בציון ומספד בירושלים, תרחם ציון ותבנה חומות ירושלים". הפיוט עתיק, יש אומרים שהוא מתקופת הגאונים. שם המחבר אינו ידוע.

עיקר הבית מבוסס על שני הפסוקים האחרונים בזכריה פרק א':

לְכֵן כֹּה אָמַר ה', שְׁבַתִּי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים. בֵּיתִי יִבְנֶה בָּה נָאִם ה' צְבָא-וֹת וְקוּ יִנְטֶה
עַל יְרוּשָׁלַם.

עוֹד קָרָא לְאֹמְרֵי: כֹּה אָמַר ה' צְבָא-וֹת, עוֹד תְּפוּצְיָנָה עָרֵי מְטוֹב, וְנַחֵם ה' עוֹד אֶת צִיּוֹן
וּבְחַר עוֹד בִּירוּשָׁלַם.

- פירוש המילים "וקו ינטה על ירושלים", הכוונה לאמת המידה ואנך הבנין. הנביא רוצה לומר: עוד ינטה קו המידה על חומת ירושלים ובתיה למדוד אותם לבנותם שנית.
- בפירוש המילים "עוד תפוצנה ערי מטוב" נחלקו המפרשים: התרגום והאבן עזרא מפרשים עוד יתמלאו מרוב טוב עד שייפוץ ויתפזר לחוץ. המצודות והמלבי"ם מפרשים אחרת: עוד יתפזרו מכל הטוב שבתוכם ויתרוקנו בגלות נוספת וחורבן הבית השני ע"י הרומיים, אבל בסופו של דבר: "וניחם ה' עוד (פעם נוספת) את ציון" וכו'.
- "ציון וירושלים": כשבאים בשמות נרדפים, ציון ישמש לבח' הפנימית וירושלים לבחינה החיצונית (ע"י תע"ס ח"ט). כך גם פירש המלבי"ם שציון הוא מקום מושב המלך והמלכה, וירושלים היא מקום יתר העם.